

podvodna baština splitsko-dalmatinske županije

Izložba u Staroj gradskoj vijećnici u Splitu
 MAKSIM BAŠIĆ

POD TIM JE NAZIVOM OTVORENA IZLOŽBA U STAROJ GRADSKOJ VIJEĆNICI U SPLITU, NASTALA NA INICIJATIVU MATEE DORČIĆ, TADA PROČELNICE ŽUPANIJSKOGA UPRAVNOG ODJELA ZA TURIZAM, POMORSTVO I PROMET, DOK JE KONCEPT REALIZIRAN U PARTNERSTVU ŽUPANIJE S HRVATSKIM POMORSKIM MUZEJOM SPLIT

TRAGOM MINULIH STOLJEĆA u 'Vrhovima dubina' srednjodalmatinskog akvatorija

OSTAVŠTINA DOGAĐAJA SKRIVENA U DUBINAMA srednjodalmatinskog akvatorija, naše je strahopoštovanje, mašta i istraživačka znatiželja. Ali i naša obveza zbog svega onog što nas čini dijelom neprocjenjivog u svjetskoj maritimnoj baštini. Obveza iskazana između ostalog i današnjom izložbom simboličkog naziva 'Vrhovi dubina', kazala je na otvaranju izložbe Matea Dorčić, sada splitska dogradonačelnica

PIŠE LINO URSIĆ

Koliko je onih poput Odiseja koji su imali sreće umaknuti Posejdonovu gnjevu, promjenljivoj čudi vječnog plavetnila. "... Jer silina i surovost mora ne dopuštaju plovidbu tijekom cijele godine, već su samo neki mjeseci jako pogodni, neki su dvojbeni, a ostali su prema zakonu prirodne nemogućnosti brodovlje. ... Povoljnim puhanjem brodovlje nalazi željene luke, a suprotnim

je prisiljeno usidriti se, vratiti se ili se izložiti pogibelji. Zato teško da je pretrpio brodolom onaj koji je pomno proučio sustav vjetrova. ... " Maritimne poduke iz pera Publija Flavija Vegetija Renata (rimski teoretičar vojnog umijeća, IV./V. st.) i danas su vrijedne jer priroda u svojoj silini rijetko kome prašta. I ne samo ona, već iratovii druge okolnosti koje poput usuda prate čovjeka na moru. U povijesnim mijenama sve je to memorija pohranjena u tminama i našeg Jadrana.

- Morski bezdan, svijet sazdan od ljudskih sudbina zatečenih u tragovima minulih vre-

Američki teški bombarder Boeing B-17G, otok Vis – rt Polivalo
 DANIJELO FRKA

mena. Svijet koji u nama izaziva strahopoštovanje no istodobno potiče maštu i istraživačku znatiželju u potrazi za slikom događaja koji su stvarali povijest pomorstva. Ostavština tih događaja skrivena u dubinama srednjodalmatinskog akvatorija, naše je strahopoštovanje, mašta i istraživačka znatiželja. Ali i naša obveza zbog svega onog što nas čini dijelom neprocjenjivog u svjetskoj maritimnoj baštini. Obveza iskazana između ostalog i današnjom izložbom simboličkog naziva 'Vrhovi dubina.' Riječi su dogradonačelnice grada Splita **Matee Dorčić** na otvara-

Župan Blaženko Boban, dogradonačelnica Splita Matea Dorčić i gradonačelnik Tomislav Šuta u obilasku izložbe

MAKSIM BAŠIĆ

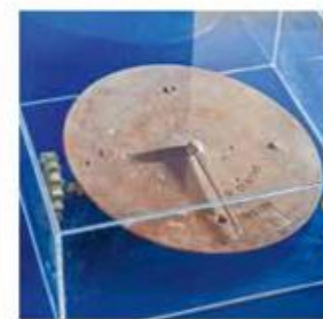
Ilustracija talijanske oklopnjače Re d'Italia, Viški boj 1866.

DANIJELO FRKA

Nalaz mletačkog brončanog topa s prikazom krilatog lava u Viškoj luci

BOŽIDAR VUKIČEVIĆ / CROPIX

Smjerna, upravljačka ploča sa podmornice Nereide, Palagruža, Zbirka Anđelo Miklič

M. BAŠIĆ

nju Izložbe nastale na njenu inicijativu, tada kao pročelnice županijskog Upravnog odjela za turizam, pomorstvo i promet.

Ulazeći u začetak ideje za organizaciju iste, Dorčić ističe:

- Poticaj za Izložbu nastao je kao rezultat višegodišnje skrbi Upravnog odjela za turizam, pomorstvo i promet Splitsko-dalmatinske županije za očuvanjem pomorskog dobra kroz projekt Pomorsko je dobro kojeg sam stvarala zajedno sa svojim dragim prijateljem i kolegom, dožupanom Stipom Čogeljom. Drugi presudan moment u inicijativi su Programi upućeni na arheološki turizam koji se provode se u okviru djelatnosti županijskog pododsjeka za selektivne oblike turizma. Riječ je o Programu razvoja, zaštite i valorizacije pomorske baštine i Programu sufinanciranja projekata arheološkog turizma. Sponosomističkim, a to potvrđuje i ova izložba, da smo jedina i prva Županija u Hrvatskoj koja osmišljava i realizira programe proizašle iz integracije arheologije s turizmom."

DOPRINOS INSTITUCIJA

- Koncept Podvodna baština Splitsko-dalmatinske županije realiziran je u partnerstvu županije s Hrvatskim pomorskim muzejom Split. Kako djela čine ljudi, sve što ćete vidjeti na izložbi "Vrhovi dubina" je plod vizije kustosa izložbe Ljubomira Radića, ravnatelja Hrvatskog pomorskog muzeja Split te njezi-

nih autora Silve Kukoč i Saše Denegrija iz Konzervatorskog odjela u Splitu. Likovni postav i prostorni dizajn izložbe potpisuje Clinica Studio iz Zagreba, a za vizualni identitet i grafički dizajn kataloga zaslužan je Studio Kazinoti/Komenda iz Splita. Svi- ma njima zahva- ljujem od srca na uloženoj trudu i radu - kazala je Dorčić te za-

hvala i svim institucijama koje su dale doprinos u realizaciji ovog vrlo zahtjevnog projekta.

- Također, moje velike zahvale idu institucijama bez kojih sve što je prezentirano na Izložbi ne bi bilo moguće vidjeti. Redom to su Arheološki muzej Split, Muzej hrvatskih arheoloških spomenika u Splitu, Muzej grada Kaštela, Umjetnička akademija u Splitu, Međunarodni centar za podvodnu arheologiju u Zadru, Hrvatski restau-

ratorski zavod, Javna ustanova Agencija za upravljanje Starogradskim poljem te brojni lokalni muzeji i zbirke (Hvar, Jelsa, Sutivan, Šolta, Vis, Omiš, Makarska, Krk, Zagreb)."

Pozdravljajući uzvanike i posjetitelje izložbe, župan Blaženko Boban je rekao kako Splitsko-dalmatinska županija dugi niz godina ulaže u očuvanje i promociju pomorske baštine te pri tome dodao:

- Kroz projekt Pomorsko je dobro i niz drugih programa, jasno postavili cilj: jačanje konkurentnosti arheološko-povijesnog turizma srednje Dalmacije. Želimo razvijati turizam koji spaja znanje, baštinu i doživljaj."

Također, splitski gradonačelnik, Tomislav Šuta, u kulturi vidi misiju razvoja Grada:

- Ovaj projekt pokazuje koliko je važno ulagati u kulturu, znanje i vrijednosti koje nas povezuju. Od početka svog mandata naglašavam da želim bi-

Rimska kopija kipa grčkog boga Dioniza, akvatorij Paklinskih otoka, datacija: 1. st. pr. Kr. - 1. st. posl. Kr., Zbirka podmorske arheologije Muzeja hvarske baštine ZLATKO SUNKO

ti gradonačelnik svih građana - a to uključuje podršku inicijativama koje okupljaju ljude, potiču dijalog i jačaju osjećaj pripadnosti. Zahvaljujem svima koji su radili na ovoj izložbi te pozivam naše sugradane i goste da je dođu razgledati - jer kultura je temelj grada kakvom svi težimo."

Kustos Izložbe Ljubomir Radić vidi cilj svega ovog u približavanju podvodne arheologije široj publici, a ne samo stručnoj javnosti. O detaljima prezentiranom Izložbom pojašnjava:

- Posebno su zanimljivi nalazi koji dosad nisu prezentirani. Bira- rana je atraktivna i raznovrsna grada - od prapovijesnih alati s lokaliteta Resnik do olupina brodova i zrakoplova iz XX. st."

TIPOLOŠKE KATEGORIJE

Među najzanimljivijim eksponatima istaknuo je dijelove podmornice Nereide potopljene torpedom kod Palagruže u I. svjetskom ratu.

Autor Saša Denegri govoreći o prostornom zahvatu Izložbe navodi da lokaliteti obuhvaćeni izložbom pokrivaju cjelokupan akvatorij županije - od priobalja do podmorja otoka Brača, Hvara, Visa i Šolte, uključujući i one manje poput Palagruže, Biševa, Šćedra i Paklinskih otoka.

- Prikazane su sve tipološke kategorije podvodne baštine - od brodoloma, luka i sidrišta, do olupina zrakoplova. Projekt je započeo prije tri godine i u njegovoj su realizaciji ključnu ulogu

imali podvodni arheolozi koji su i autori tekstova izložbe - dodao je Denegri.

- U Staru gradsku vijećnicu gdje su Vrhovi dubina i postav- ljeni nije mogla stati sva količina fotografija, tekstova i ostalog materijala prikupljenog tijekom priprema, pa izložbu prati i katalog - osvrnula se na količinu građe pripremane za organizaciju Izložbe autorica Silva Kukoč nastavljajući.

- Katalog na više od 200 stranica sadrži 20 autorskih tekstova i grafički prati izložbu. U njemu se nalaze uvodni tekstovi o povijesti podvodne arheologije i istraživanja, te opisi svih podvodnih lokaliteta zastupljenih na izložbi. Također, sadrži cjelokupan izložbeni materijal koji su nam nesebično ustupile institucije iz cijele županije i šire."

Izložbu Vrhovi dubina - Podvodna baština Splitsko-dalmatinske županije, otvorili su 10. lipnja u Staroj gradskoj vijećnici u Splitu dogradonačelnica grada Splita Matea Dorčić i župan Splitsko-dalmatinske županije Blaženko Boban. Posjetitelji će je moći obići do 27. srpnja 2025. Nakon Splita, u planu su gostovanja i u drugim hrvatskim gradovima, kao i međunarodna prezentacija podvodne baštine srednje Dalmacije. Prvo odredište u tom slijedu biti će Arheološki muzej u Zagrebu početkom veljače 2026.

Na kraju, jer riječi nisu dovoljne, što drugo nego zaronimo u ovaj dio našeg jadranskog vremeplova.